

Broj: 03-45.2-37-1807-29/18
Istočno Sarajevo, 17.9.2019. godine

Na osnovu člana 61. stav 2. Zakona o upravi („Službeni glasnik BiH”, br. 32/02, 102/09 i 72/17), člana 9. stav 2. Zakona o osnivanju Instituta za standardizaciju Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj 44/04), a u vezi s tačkom 4.2.21 BAS poslovnika o radu stručnih tijela Instituta, i prijedloga poslovnog plana prihvaćenog na 43. sjednici BAS/TC 10, održanoj 16.09.2019. godine, direktor Instituta za standardizaciju Bosne i Hercegovine odobrava:

POSLOVNI PLAN BAS/TC 10

Oprema za mjerenje električne energije i upravljanje opterećenjem

1. Uvod

Predmet rada Tehničkog komiteta BAS/TC 10 Oprema za mjerenje električne energije i upravljanje opterećenjem (u daljnjem tekstu: BAS/TC 10) obuhvata standardizaciju u oblasti opreme za mjerenje električne energije i upravljanje opterećenjem BAS/TC 10 prati rad sljedećih korespondentnih komiteta:

IEC/TC 13	<i>Equipment for electrical energy measurment and load control</i>	<i>Oprema za mjerenje električne energije i upravljanje opterećenjem</i>
CLC/TC 13	<i>Equipment for electrical energy measurment and load control</i>	<i>Oprema za mjerenje električne energije i upravljanje opterećenjem</i>
IEC/TC 8	<i>Systems aspects for electrical energy supply</i>	<i>Sistemski aspekti snabdjevanja električnom energiom</i>
ISO/IEC JPC 2	<i>Energy efficiency and renewable energy sources - Common international terminology</i>	<i>Energetska efikasnost I obnovljivi izvori energije . – Zajednička međunarodna terminologija</i>
CLC/TC 8X	<i>Systems aspects for electrical energy supply</i>	<i>Sistemski aspekti snabdjevanja električnom energiom</i>
IEC/TC 49	<i>Piezoelectric and dielectric devices for frequency control and selection</i>	<i>Piezoelektrični i dielektrični uređaji za frekventno upravljanje i selekciju(izbor)</i>
IEC/TC 85	<i>Measuring equipment for electrical and electromagnetic quantities</i>	<i>Mjerna oprema za električne i elektromagnetne veličine</i>
CLC/SR 85	<i>Measuring equipment for electrical and electromagnetic quantities</i>	<i>Mjerna oprema za električne i elektromagnetne veličine</i>
CLC/TC 85X	<i>Measuring equipment for electrical and electromagnetic quantities</i>	<i>Mjerna oprema za električne i elektromagnetne veličine</i>
CEN/CLC/JWG 3	<i>Energy Management and related services - General requirements and qualification procedures</i>	<i>Energetski menadžment i srodne usluge – Opšti zahtjevi i kvalifikacione procedure</i>

CEN/CLC/ JWG 1	Energy audits	Energetski pregledi
CEN/CLC/ JWG 2	<i>Guarantees of origin and Energy certificates</i>	<i>Garancije porijekla I energetski sertifikati</i>
CEN/CLC/ JWG 4	<i>Energy efficiency and saving calculation</i>	<i>Energetska efikasnost I kalkulacija ušteta</i>

BAS/TC 10 je formiran Rješenjem direktora Zavoda za standardizaciju, mjeriteljstvo i patente BiH o formiranju Tehničkog komiteta br. IP-1332/98-02 GM od 4.21.1998. godine. Trenutno je aktuelno Rješenje o promjenama u Tehničkom komitetu BAS/TC 10 br. 03-45.1-108-1/14 od 16.07.2014.. godine.

Tehnički komitet BAS/TC 10 je formiran radi:

- analize potreba i pripreme prijedloga za preuzimanje međunarodnih i evropskih standarda;
- razmatranja inicijativa i utvrđivanja programa i planova rada u području djelovanja;
- razmatranja i utvrđivanja metoda rada i aktivnosti na izvršavanju planova rada TC-a;
- osnivanja radnih grupa (WG) i *ad hoc* grupa (AG) te definiranja njihovih područja rada i zadataka;
- usklađivanja planova rada WG-a;
- pripremanja i utvrđivanja nacrti i prijedloga BAS standarda;
- razmatranja mišljenja, primjedbi i prijedloga dobijenih u toku javne rasprave;
- pripremanja i prezentiranja stručnih mišljenja odgovarajućim tijelima međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju u skladu s procedurom pripreme međunarodnih i evropskih standarda, te korištenja drugih mogućnosti uključivanja u njihov rad;
- saradnje s drugim tehničkim komitetima i subjektima koji se bave aktivnostima u vezi sa standardizacijom.

Takođe, za predmete standardizacije iz oblasti rada BAS/TC 10 za koje ne postoje evropski standardi i drugi standardizacijski dokumenti, BAS/TC 10 može da donese odluku o preuzimanju međunarodnih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata, a ako oni ne postoje, može da donese odluku o preuzimanju nacionalnih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata drugih zemalja, s kojima Institut ima potpisan ugovor, kao i o izradi izvornih BAS standarda.

2. Poslovno okruženje

2.1 Opšte

U kontekstu nastojanja Bosne i Hercegovine da se što prije integriše u Evropsku uniju, u toku je proces usaglašavanja nacionalnog sa evropskim zakonodavstvom, koje se vrši putem preuzimanja evropskih standarda i direktiva Novog pristupa EU. Na osnovu tog procesa, Tehnički komiteti Instituta vrše usaglašavanje bosanskohercegovačkih standarda sa evropskim standardima, i to usvajanjem evropskih standarda kao nacionalnih. Osim toga, prilikom preuzimanja evropskih kao bosanskohercegovačkih standarda moraju da se povuku svi konfliktni nacionalni standardi za iste predmete standardizacije. Po tom principu i Tehnički komitet BAS/TC-10 vrši preuzimanje evropskih standarda i srodnih dokumenata u našu standardizaciju.

Elektroenergetski sistemi su ključno pitanje za sve zemlje. Pored funkcije električnog napajanja, oprema koja je predmet standardizacije ima i zaštitnu funkciju. Ona štiti prenosnu i distributivnu mrežu isključivanjem u slučaju kvarova. Učešće na tržištu oklopljenih postrojenja je sve veće zbog njihove veće sigurnosti, pouzdanosti i uticaja na životnu sredinu.

U trenutni sastav Tehničkog komiteta BAS/TC 10 uključeni su predstavnici preduzeća i kompanija sa teritorije Bosne i Hercegovine, Elektroprenos BiH a.d. Banja Luka, JP Elektroprivreda, Sarajevo, Institut za mjeriteljstvo BiH, Sarajevo, Elektrotehnički fakultet Istočno Sarajevo, Energoinvest, Sarajevo, »ORAO« a.d., Bijeljina, NOS BiH

Čine se napori da se u rad Tehničkog komiteta uključe i predstavnici ostalih kompanija i privrednih subjekata iz oblasti koju pokriva BAS/TC 10.

2.2 Kvantitativni pokazatelji poslovnog okruženja

Liberalizacija tržišta električne energije razbila je monopole i uvela konkurenciju u različitim stepenima u svim aktivnostima. Mnogi kupci širom svijeta i posebno u Europi sada bi trebali biti u mogućnosti odabrati svoje energetske i pružatelje usluga koji uzimaju najbolje ponude. Mnogi kupci također imaju mogućnost generirati lokalno i koristiti ili prodavati tu energiju. Takvi kupci su poznati i kao „prosumeri“, od kombinacije riječi potrošača i proizvođača. Otvoreni standardi koji garantuju interoperabilnost postaju bitni.

Održivo snabdijevanje električnom energijom, zaštita okoliša, energetska efikasnost, ušteda energije i integracija obnovljivih izvora energije postali su glavni politički i poslovni prioriteti: pametno mjerenje i projekti pametnih mreža započeli su diljem svijeta. Pametno mjerenje također obuhvaća mjerenje bez električne energije.

Da bi se efikasno upravljalo energetskim tržištima i imovinom u ovom novom i dinamičnom okruženju i kako bi se olakšala efikasna upotreba energije, više podataka je potrebno češće od strane više zainteresiranih strana. Sigurnost podataka i privatnost osobnih podataka postaju bitni zahtjevi.

2.3 Zahtjevi tržišta

Kupci standarda „Oprema za mjerenje električne energije i upravljanje opterećenjem“ su proizvođači, provajderi sistema, kompanije za proizvodnju električne energije, trgovanja, prenosa, distribucije i snabdijevanja, operatori brojila, agenti za mjerenje podataka, tijela za zakonsko mjeriteljstvo, instituti za testiranje i krajnji kupci. Tim zainteresovanim stranama potrebni su standardi koji pokrivaju sve aspekte mjerne opreme i sistema i olakšavaju njihovu globalnu trgovinu, uzimajući u obzir razlike u radnom okruženju i električnoj infrastrukturi. Mnogi standardi su globalno priznati i koriste se.

2.4 Aspekti zaštite okoline

Elektronska oprema za mjerenje može da ima kraće cikluse životnog vijeka zbog funkcionalne zastarjelosti. Neke vrste ove opreme mogu da sadrže akumulatore i druge opasne materije. Zbog toga korišćenje opasnih materija i njihovo neškodljivo uklanjanje postaju pitanje koje treba riješiti na odgovarajući način. Poboljšanja se uvijek odnose na parametre koji se mjere i prate. Pružanjem usluge preciznog mjerenje pri korišćenju električne energije, oprema za mjerenje doprinosi poboljšavanju energetske efikasnosti i kvalitetu napajanja dok samo korišćenje prirodnih resursa posledično doprinosi smanjenju zagađenja okoline.

3. Očekivane koristi od rada BAS/TC 10

Osnovne koristi koje se očekuju od rada BAS/TC 10 jesu sljedeće:

- donošenje BAS standarda koji su identični s evropskim i/ili međunarodnim standardima, čime se obezbjeđuje efikasan način za provjeru ispunjenosti uslova utvrđenih zakonima i/ili propisima donijetih na međunarodnom, regionalnom ili nacionalnom nivou;
- pružanje podrške nadležnim ministarstvima i drugim tijelima državne uprave u aktivnostima koje se odnose na usklađivanje propisa s evropskom regulativom, obezbjeđivanjem BAS standarda usklađenih s evropskim i/ili međunarodnim standardima;
- zaštita potrošača;

-
- uklanjanje prepreka u trgovini;
 - predstavljanje i zastupanje interesa BiH u postupku donošenja evropskih i međunarodnih standarda.

4. Zainteresovane strane

Sve zainteresovane strane u BiH su pozvane da učestvuju u radu ovog tehničkog komiteta, uz osiguranje ravnopravnog učešća i zastupljenosti svih interesnih grupa. Moguće je i učešće u statusu posmatrača, pod određenim uslovima koji su utvrđeni Internim pravilima Instituta za standardizaciju BiH. Sve zainteresovane strane mogu da predlože usvajanje određenih standarda.

Zadatak ovog tehničkog komiteta je da u narednom periodu u svoj rad uključi što je moguće veći broj zainteresovanih strana.

5. Ciljevi i strategije za njihovo ostvarivanje

5.1 Ciljevi

- Usvajanje standarda iz oblasti elektrotehnike (koordinacija izolacije, visokonaponska ispitivanja i mjerni transformatori), u skladu s Internim pravilima za standardizaciju Instituta;
- Usklađivanje nacionalnih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata s evropskim i/ili međunarodnim standardima i drugim standardizacijskim dokumentima;
- Preispitivanje svih BAS standarda u roku od pet godina od njihovog objavljivanja i donošenje odluke o povlačenju onih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata koji imaju isto područje primjene kao evropski ili međunarodni standardi ili drugi standardizacijski dokumenti;
- Zastupanje interesa BiH u oblasti rada tehničkog komiteta pred odgovarajućim evropskim i međunarodnim komitetima za standardizaciju kroz učestvovanje bosanskohercegovačkih stručnjaka u radu navedenih tehničkih komiteta;
- Primjena osnovnih principa standardizacije;
- Promovisanje interesa Instituta za standardizaciju BiH;
- Odgovor na zahtjeve zainteresovanih strana.

5.2 Strategija za ostvarivanje ciljeva

Ostvarivanje ciljeva BAS/TC 10 zasniva se na definisanju prioriteta rada, a to su:

- Praćenje rada korespondentnih komiteta i preuzimanje novih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata;
- Povećanje broja bosanskohercegovačkih stručnjaka u radu navedenih korespondentnih komiteta;
- Prevođenje što većeg broja standarda na jedan od službenih jezika u BiH;
- Povećanje broja zainteresovanih strana koje će učestvovati u radu BAS/TC 10;
- Sprovođenje periodičnih sistematskih pregleda i preispitivanja svih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata koje je pripremio BAS/TC 10, kako bi se obezbijedila validacija primjene za sve zainteresovane strane koje koriste ove standarde;
- Revidiranje tekstova povučenih BAS standarda objavljenih na jednom od službenih jezika u BiH u skladu s novim izdanjima evropskih ili međunarodnih standarda, kako bi se održao ili povećao broj objavljenih BAS standarda nastalih preuzimanjem evropskih i/ili međunarodnih standarda na jednom od službenih jezika u BiH;
- Informisanje članova BAS/TC 10 o revidiranim Internim pravilima za standardizaciju Instituta.

6. Faktori koji mogu uticati na ispunjenje i implementaciju programa rada

- Nedovoljno učešće domaćih stručnjaka u donošenju BAS standarda;
- Nezainteresovanost stručne javnosti za učešće u javnoj raspravi i dostavljanje primjedbi i predloga u vezi s nacrtima BAS standarda koji se stavljaju na javnu raspravu;
- Nedostatak finansijskih sredstava koji onemogućava obezbjeđenje odgovarajućih prevoda i upućuje na preuzimanje standarda metodom proglašavanja/korica, što umanjuje kredibilitet ovih standarda u poslovnom okruženju;
- Neblagovremeno dostavljanje prijedloga zainteresovanih strana za donošenje BAS standarda pri izradi plana rada BAS/TC 10;
- Nedovoljno pridavanje značaja radu članova BAS/TC 10 i njihova opterećenost poslovima u matičnim organizacijama koje su ih delegirale, što može da dovede do nedovoljnog učešća članova BAS/TC 10 na sjednicama, a samim tim i do odstupanja od plana usvajanja standarda.
- Nepostojanje prevoda odgovarajućih BAS standarda na jednom od službenih jezika u BiH iziskuje dodatne napore i sredstva koji su van oblasti rada BAS/TC 10 i Instituta.

7. Plan aktivnosti

Aktivnosti BAS/TC 10 usklađene su s planovima rada tehničkog komiteta kroz:

- planove pripremanja, donošenja i objavljivanja BAS standarda i drugih standardizacijskih dokumenata u navedenoj oblasti rada, u skladu s Internim pravilima za standardizaciju Instituta;
- obezbjeđivanje usaglašenosti BAS standarda i drugih standardizacijskih dokumenata s evropskim i međunarodnim standardima u navedenoj oblasti rada;
- učestvovanje u izradi i preispitivanju standarda i drugih standardizacijskih dokumenata koje donose evropske¹ i međunarodne organizacije za standardizaciju u navedenoj oblasti rada;
- druge aktivnosti koje predloži Savjet za standardizaciju BiH;
- druge aktivnosti na prijedlog zainteresovanih strana.

Dostavljeno: 1. Sekretarijatu BAS/TC 10,
2. a/a.

DIREKTOR

.....
Aleksandar Cincar

¹ Sa glasanjem o razvoju evropskih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata započeti će se kada Institut postane punopravni član CEN-a i CENELEC-a